

Vyžádaný pokyn ke strategickému řízení

Člen statutárního orgánu kapitálové společnosti je oprávněn požádat nejvyšší orgán o pokyn do tzv. strategického řízení korporace.

NS 27 Cdo 238/2022

Komentář CIoD:

V souladu s čl. 51 odst. 2 zákona o obchodních korporacích je člen statutárního orgánu oprávněn požádat nejvyšší orgán (tj. valnou hromadu, jediného společníka či jediného akcionáře) o pokyn k obchodnímu vedení. V odborné literatuře se přitom rozlišuje obchodní vedení (ve smyslu day-to-day business), základní zaměření obchodního vedení (zahrnující nejrůznější plány další činnosti společnosti) a strategické řízení korporace.

Pro členy volených orgánů českých společností je toto rozhodnutí významné v tom směru, že mohou nejvyšší orgán požádat o pokyn v zásadě v jakékoliv obchodní záležitosti (případně o pokyn, jakým směrem se dále ubírat) a nebude rozhodující, zda se (z hlediska právní kvalifikace) bude jednat o záležitost obchodního vedení, jeho základního zaměření (ve smyslu plánování) či strategického řízení obchodní korporace.

Žádá-li člen statutárního orgánu o udělení pokynu, musí tak činit s péčí řádného hospodáře. Péče řádného hospodáře se týká jak obsahu vyžadovaného pokynu, svolání a průběhu valné hromady, tak i následné realizace pokynu. Vždy musí být řádně odůvodněno, proč se člen statutárního orgánu obrací na valnou hromadu (jediného společníka / akcionáře) s žádostí o udělení pokynu a proč je udělení pokynu v zájmu společnosti.

Přezkum výše odměn členů volených orgánů

Odpovídají-li odměny členů volených orgánů společnosti obvyklé výši příjmů osob ve stejném postavení a hospodářským výsledkům společnosti, nemůže přijetím usnesení o schválení takových odměn dojít k porušení (obcházení) pravidel pro rozdělování zisku, ani odporovat dobrým mravům.

NS 27 Cdo 241/2023

Komentář CIoD:

V rámci uvedeného rozhodnutí Nejvyšší soud uvádí rozsah přezkumu odměn členů volených orgánů, a to i pro případ jejich schválení příslušným orgánem společnosti. Test, ke kterému se Nejvyšší soud hlásí, je nicméně poněkud kostrbatý, když říká, že by se měla zkoumat (i) obvyklá výše příjmů osob ve stejném postavení a současně by měly odměny (ii) odpovídat hospodářským výsledkům společnosti. Nejde však o zcela nový právní názor Nejvyššího soudu, jen se v něm přihlašuje ke své předchozí judikatuře.

Pokud jde o obvyklou výši příjmů osob ve stejném postavení, zpravidla je nutné zohledňovat velikost společnosti a sektor, ve kterém společnost působí. Přestože se nejedná o veřejná data, existují subjekty, které jsou schopné analýzu obvyklých odměn (dle pozice) zpracovat (např. Korn Ferry, Big 4).

Problematičtější může být posouzení, zda odměny odpovídají hospodářským výsledkům společnosti. V tomto směru totiž nelze žádné paušální pravidla (měřítko přezkumu) určit. Účetní hospodářské výsledky například nemusí příliš mnoho vypovídat o finanční kondici společnosti z hlediska jejího FCF. Stejně tak společnosti, které mají nepříznivé hospodářské výsledky, naopak mohou mít motivaci více odměňovat krizové manažery k odvrácení finančních problémů společnosti apod. V podstatě si tak aplikaci této druhé části přezkumu neumíme příliš dobře představit.

Z našeho pohledu se Nejvyšší soud snažil vyjádřit, že odměny členů volených orgánů by neměly být zjevně excesivní. Současně však z komentovaného rozhodnutí nevyplývá, že pokud budou členům volených orgánů přiznány zjevně excesivní odměny (tj. odměny, které by bylo možné považovat za neobvyklé vůči výši příjmů osob ve stejném postavení či nekorrelující hospodářským výsledkům společnosti), bude rozhodnutí o schválení takových odměn automaticky stíženo vadou zakládající důvod prohlásit takové rozhodnutí o schválení odměny za neplatné.

V souladu s dřívější judikaturou Nejvyššího soudu v takovém případě zřejmě bude nutné zkoumat veškeré okolnosti týkající se schválení potenciálně excesivních odměn, například zda je schválení takové výše odměny právně ospravedlnitelné, zda se jedná o odměnu pro člena voleného orgánu propojeného s ovládajícím akcionářem, požadavky krizových manažerů, aby byli vůbec ochotni ujmout postavení členů volených orgánů společnosti v krizovém období, vysoce konkurenční trh práce apod. Jinými slovy, zda je v daném případě dán legitimní (materiální) důvod pro to, aby byla členům voleného orgánu přiznána odměna, která je či může být zjevně excesivní vůči tržnímu standardu.

Pravidlo podnikatelského úsudku a promlčení pohledávky společnosti

Pro posouzení, zda člen statutárního orgánu společnosti porušil svoji povinnost jednat s péčí řádného hospodáře tím, že nechal promlčet pohledávky společnosti, nepostačuje zjištění, že pohledávky společnosti neuplatnil u soudu či jiného orgánu veřejné moci, v důsledku čehož došlo k marnému uplynutí promlčecí lhůty, ale je nezbytné posoudit také důvody, které k tomu člena statutárního orgánu vedly (existují-li).

NS 27 Cdo 604/2023

Komentář CIoD:

Uvedené rozhodnutí navazuje na dlouhou řadu rozhodnutí Nejvyššího soudu k péči řádného hospodáře a zejména pak k pravidlu podnikatelského úsudku. Závěr přetištěného rozhodnutí je zcela v souladu s logikou pravidla podnikatelského úsudku, ze kterého se podává, že člen statutárního orgánu odpovídá za řádný (v souladu s požadavkem péče řádného hospodáře jsoucí) výkon funkce, nikoli za výsledek své činnosti. Jedná-li s péčí řádného hospodáře, není povinen hradit společnosti škodu, byť by v důsledku takového jednání vznikla.

V komentovaném rozhodnutí Nejvyšší soud zdůraznil, že člen statutárního orgánu může, jednajíc v souladu s péčí řádného hospodáře, v rámci rozhodnutí o nevyhánění pohledávky zohlednit reálnou vymahatelnost takové pohledávky s ohledem na bonitu dlužníka (v daném případě byla dlužníkem ruská obchodní korporace). Z edukačního pohledu pak komentované rozhodnutí obsahuje stručný a přehledný soupis těch nejvýznamnějších judikatorních závěrů Nejvyššího soudu k problematice pravidla podnikatelského úsudku.

Nemožnost bývalého společníka (akcionáře) domáhat se vyslovení neplatnosti volby členů volených orgánů

Pozbyde-li společník (akcionář) podíl či akcie společnosti (svou majetkovou účast), jedno z jakého právního důvodu, ztrácí bez dalšího možnost domáhat se vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady o změně v obsazení volených orgánů společnosti, i kdyby toto usnesení bylo přijato v době, kdy byl ještě společníkem (akcionářem).

NS 27 Cdo 452/2023

Komentář CIoD:

K podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným či akciové společnosti jsou aktivně věcně legitimovány pouze osoby uvedené v zákonu o obchodních korporacích. Jejich oprávnění dovolat se u soudu neplatnosti usnesení valné hromady je však nutné posuzovat k okamžiku vyhlášení rozhodnutí. To má vliv na možnost domáhat se neplatnosti usnesení valných hromad těmi společníky, kteří v mezidobí svou účast na společnosti pozbydou.

V uvedené souvislosti Nejvyšší soud potvrdil svou dosavadní judikaturu, že oprávnění „společníka“ či „akcionáře“ domáhat se, jak stanoví zákon o obchodních korporacích, je nutné přiznat i „bývalému“ společníkovi či akcionáři, budou-li splněny 3 podmínky:

- (i) společník / akcionář pozbyl svou majetkovou účast bez právního nástupce (a proti své vůli či bez ohledu na jeho vůli),
- (ii) napadené usnesení valné hromady má nadále dopad do práv a povinností společníka / akcionáře založených jeho vztahem ke společnosti, a
- (iii) bývalý společník či akcionář nemá k dispozici jiný (stejně účinný) právní nástroj k ochraně svých práv.

V uvedeném rozhodnutí tak Nejvyšší soud dovedl, že v případě rozhodnutí o změně v obsazení volených orgánů nebude nikdy splněna podmínka ad (ii), a to bez ohledu na způsob, jakým společník či akcionář svou účast ve společnosti pozbyde (například i v důsledku vytěsnění menšinových akcionářů).

Jiná však bude situace členů volených orgánů, kteří byli odvoláni z funkce. Vzhledem k tomu, že podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu se usnesení valné hromady považuje za platné, pokud jej soud za neplatné neprohlásí, je nezbytné přiznat jim (bez dalšího) aktivní legitimaci k podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady i po jejich odvolání z funkce, pokud se domáhají vyslovení neplatnosti usnesení o jejich odvolání. Jinak by se nemohli svému protiprávnímu odvolání nijak bránit (například pokud by byl člen voleného orgánu odvoláván pro porušení povinností nebo by stanovy společnosti určovaly důvody, pro které může být člen voleného orgánu odvolán, a tyto důvody by nebyly v konkrétním případě splněny).

Tento materiál nepředstavuje právní radu ani nabídku či závazek k jejímu poskytnutí.